

# *Sanitaatio kaikille!*



*Käymäläseura Huussi ry*



# Mitä sanitaatio on?

- Sanitaatio on joukko keinoja, joilla ihmisten ulosteet ja virtsa kerätään ja käsitellään hygieenisellä tavalla siten, etteivät ne vaaranna ihmisten ja ympäristön terveyttä.
- Hyvään sanitaatioon katsotaan kuuluvan:
  - asianmukainen käymälä- ja/tai jätevesihuolto (mm. asianmukainen tila ja jätteen käsittely; esim. kuivakäymälä ja kompostointi tai viemärointi + jätevedenpuhdistamot)
  - hygieeninen ruoan ja veden käsittely ja käyttö
  - tartuntatautien leviämisen ehkäisy
  - terveys- ja hygieniakoulutus
  - käymälätilojen kunnossapito.



# Sanitaatiotilanne maailmalla

1. Noin 300 miljoonaa ihmistä käyttää vesikäymälää, jossa jätevedet puhdistetaan (ainakin osittain)
2. Noin 800 miljoonaa käyttää vesikäymälää, jossa viemäröinti tai jätevedenpuhdistus ei ole asianmukaista
3. Noin 2700 miljoonalla on käytössään yksinkertainen kuoppakäymälä
4. Noin 2600 miljoonalla ihmisellä ei ole lainkaan käymälää



1.) 2.)

3.)

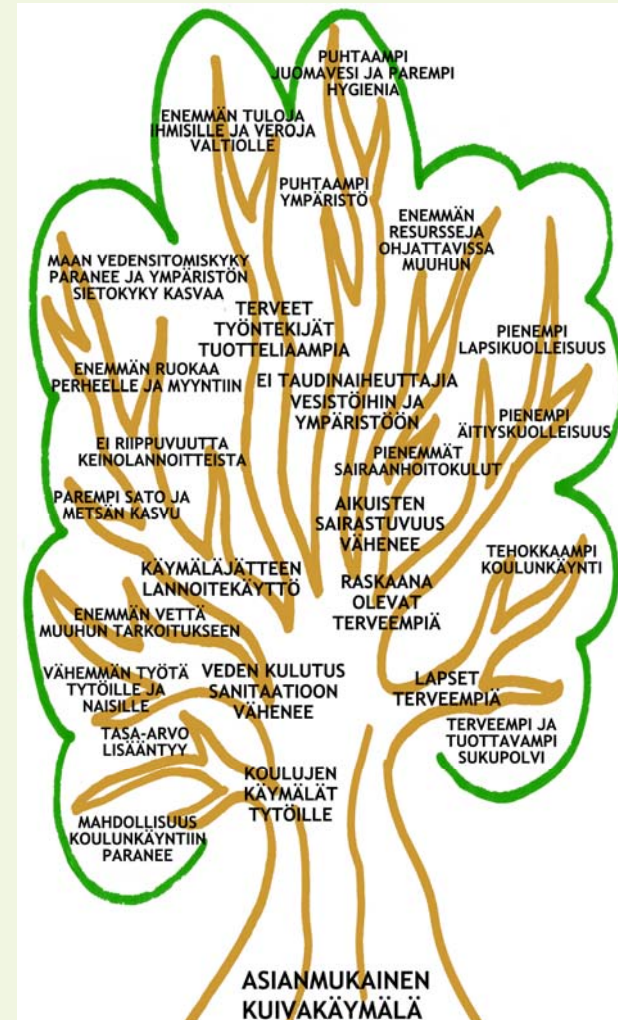
4.)

Käymäläseura Huussi ry



# Miksi hyvä sanitaatio on tärkeä?

- Hyvä sanitaatio edistää terveyttä ja hyvinvointia.
- Taudinaiheuttajien määrän väheneminen vähentää lapsikuolleisuutta, sillä ripulitaudit vaikuttavat erityisesti lapsiin.
- Terveet lapset jaksavat käydä koulua ja terveet aikuiset tehdä työtä, jolla maksaa koulutus.
- Perheellä on valoisampi tulevaisuus, mikäli vähäisiä varoja ei tarvitse käyttää sairaanhoitokuluihin.
- Asianmukaiset käymälät kouluissa edistävät erityisesti tyttöjen koulunkäyntiä, koska tyttöjen on vaikeampi asioida "puskissa".
- Oppi menee paremmin perille, kun ei tarvitse pidätellä.





# Vesi ja sanitaatio kulkevat käsi kädessä

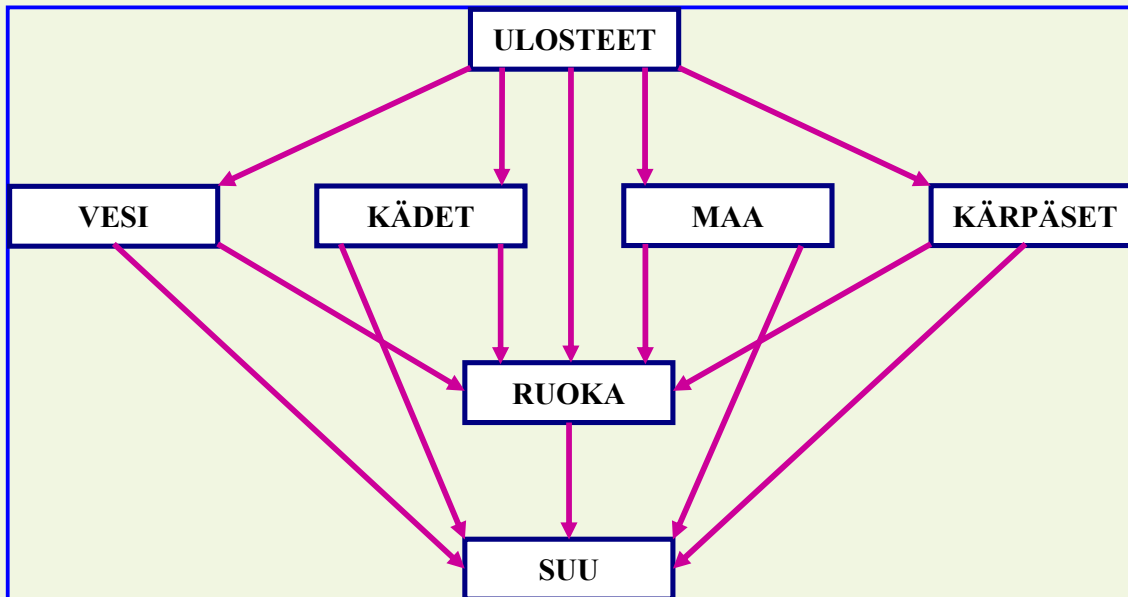
- **Huono vesilähde ja huono sanitaatio ovat tappava yhdistelmä!**
- Hyväkään vesilähde ei pysy puhtaana mikäli sanitaatio ei ole kunnossa.
- Vesilähteiden suojelussa ensisijaisen tärkeätä on kunnostaa ympäristön käymälät, suojella vesilähdettä koti- ja haittaeläimiltä sekä haitallisilta valumilta.
- Ruoanlaittoon käytettävän veden pitäisi olla laadullisesti hyvää tai se pitää käsitellä (esim. keittäminen, klooraus).
- Hygienen kannalta on tärkeää, että vettä on riittävästi.





# Tautien leviäminen

## Tautien leviämisreittejä



Ulosteperäiset taudit leviävät mm.

- tartunnan saaneen ihmisen
- ulosteiden likaaman veden
- likaisten käsien
- saastuneen maaperän tai
- haitta-eläinten kautta.

## Esimerkkejä huonon sanitaation seurauksena leviävistä taudeista:

- bakteeri ja virusperäiset ripulitaudit (mm. kolera, lavantauti, "turistiripuli")
- madot (mm. koukkumato, heisimato), loiset (mm. skistosomiaasi, suolinkaistauti)
- silmätulehdukset, maksatulehdus/ keltatauti jne.



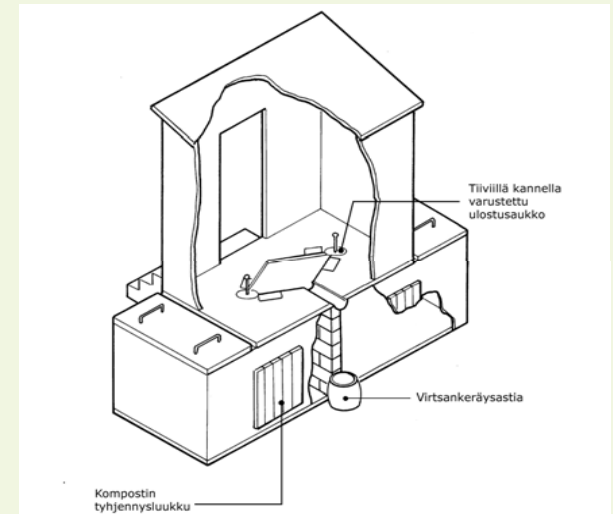
# Tautien seurauksia

- Käymälöiden puutteen, huonojen vesilähteiden ja puuttellisen hygienian takia menehtyy **JOKA PÄIVÄ** noin 5000 alle 5-vuotiasta lasta.
- Huonon sanitaation välityksellä leviäviin sairauksien takia menetetään vuosittain lähes 450 miljoonaa koulupäivää ja 5000 miljoonaa työpäivää.
- Noin 10 % kehitysmaiden asukkaista kärsii suolistoloisista. Loiset aiheuttavat aliravitsemusta, anemiaa ja kasvun hidastumista.
- 6 miljoonaa ihmistä sokeutuu vuosittain trakooman eli sarveiskalvotulehduksen johdosta. Se on yleisin sokeuden syy maailmassa. Se leviää huonon hygienian sekä hyönteisten välityksellä.
- Yli 200 miljoonalla ihmisellä on skistosomiaasi (bilhartsia) -tartunta ja noin 20 miljoonaa ihmistä kärsii taudin oireista. Tauti leviää virtsan ja ulosteiden kautta makeaan veteen ja sieltä edelleen ihmisiin.
- Lähes 300 miljoonaa ihmistä saa malariatartunnan ja yli miljoona ihmistä kuolee vuosittain malariaan.



# Miksi kuivakäymälä?

- Ihmisen luonnollinen ravinnekierto toteutuu.
- Saadaan ilmaista lannoitetta.
- Säästyy vettä, energiaa ja luonnonvaroja.
- Vesilähteet ja ympäristö pysyvät puhtaana.
- Vettä tarvitaan ainoastaan käsienpesua varten.
- Kuivakäymälä on helppo ja edullinen rakentaa, eikä tarvita kalliita investointeja viemärointiin tai jätevedenpuhdistamoihin.





# Tehtäviä

- Millä keinoin huonon sanitaation välityksellä leviäviä tauteja voidaan ehkäistä? Vinkki: Käytä apuna tautien leviämisen kaaviota ja mieti miten kyseinen leviämisreitti voitaisiin estää. Katso myös liitteenä olevaa sarjakuvaa. Piirrä oma sarjakuvasi asianmukaisesta sanitaatiotilanteesta.
- Mieti, miksi käymälöiden rakentaminen parantaa tasa-arvoa ja auttaa nimenomaan tyttöjen koulunkäyntiä?
- Ota selvää, kuinka paljon perheessäsä käytetään vettä henkeä kohti vuorokaudessa? Mieti, jaksaisitko kantaa tämän veden esimerkiksi kilometrin päästä?
- Selvitä, kuinka paljon Afrikkalainen ystäväsi Simba käyttää päivässä vettä? Kokeile yhtenä päivänä tulla toimeen samalla vesimäärällä.



# Tehtäviä

- Selvitä mistä keinolannoitteiden ravinteet tulevat?
- Onko keinolannoitteiden raaka-aineet uusiutuvia?
- Etsi luonnosta esimerkkejä ravinnekierrosta. Piirrä siitä ravinneympyrä.
- Toteuttaako länsimaalainen ihminen nykyisin ravinnekiertoa?
- Millaisia käymälämalleja sinä tiedät? Mieti, mitä hyviä ja huonoja puolia niissä on
  - a) ihmisen kannalta?
  - b) ympäristön kannalta?
- Sanitaation puutteesta kärsivien määrän puolittaminen on yksi YK:n vuosituhattavoitteista. Selvitä, mitä muita tavoitteita on ja mieti, miten sanitaatio liittyy näihin tavoitteisiin?
- Mieti, mitä sinä ja ystäväsi voisitte tehdä maailman sanitaatiotilanteen helpottamiseksi?

Lisätietoa ja materiaalia löytyy osoitteesta: [www.huussi.net](http://www.huussi.net)